

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Närvarande
VT, HJ, RH, AH-J, AH, FK, AR, CW

Frånvarande

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Alfons Röblom

Protokollförelse
Byråchef
Jacob Nordlund

Nr 2

Principbeslut gällande samtycke att utföra
undersökningar på landskapet Ålands allmänna
vattenområden
ÅLR 2022/6473

Bakgrund

Landskapsregeringen har i syfte att fortsätta med arbetet att etablera havsbaserad vindkraft uppmanat privata aktörer att anmäla sitt intresse för att utföra undersökningar i första hand på de i havsplanen (S421P01) utpekade områden för havsbaserad vindkraft. För att klargöra processen och villkoren för utförande av undersökningar fattar landskapsregeringen ett principbeslut:

Beslut

Landskapsregeringen kan besluta att i egenskap av förvaltare av de allmänna vattnen ge sitt samtycke till att privata aktörer får utföra undersökningar på de i havsplanen för havsbaserad vindkraft utpekade områdena och därtill på allmänt vatten nödvändiga områden för möjliggörandet av anslutningar och energidistribution enligt följande villkor:

1. Samtycket till undersökningar är inte exklusivt. Undersökningarna får inte hindra andra aktörer från att utföra undersökningar inom samma område.
2. Samtycket gäller enbart för den sökande aktören och kan inte överföras till någon del till tredje part. Detta utesluter inte nyttjandet av underleverantörer för att utföra själva undersökningarna.
3. Undersökningarna får endast utföras under en tidsperiod om tre år från enskilt samtyckes beslutsdatum. Landskapsregeringen, i egenskap av förvaltare av de allmänna vattnen, har möjlighet att återta samtycket om aktören inte iakttar villkoren, systemet med samtycket inte fungerar ändamålsenligt eller om vindkraftsplanerna framskridit så långt att undersökningarna inte längre behövs.

4. Undersökningarna ska enbart syfta till att utreda möjligheterna att anlägga havsbaserad vindkraft. Exempel på sådana undersökningar är:
Sjömätningar/bottenkarteringar (**Bilaga 1, S422P02**)
Vindmätningar
Provfiske (**Bilaga 2, S422P02**)
Vattenprovtagningar
Ljudmätningar
Naturvärdesinventeringar (**Bilaga 3, S422P02**)
5. Anmälan om var och när undersökningar genomförs ska göras till landskapsregeringen minst en vecka på förhand, per epost till registrator@regeringen.ax . I anmälan ska det ingå var, när och vilken typ av undersökningar, inklusive metodik, som planeras. Landskapsregeringen rekommenderar att samråd om undersökningarna hålls i förväg för att skapa den samordning som ska eftersträvas enligt 2 § landskapslag om MKB (2018:31) och för att främja förfarandet och informationsutbytet i övrigt.
6. Fasta installationer på allmänt vatten kräver separat samtycke av landskapsregeringen. Anhållan ska göras per epost till registrator@regeringen.ax. Anhållan bör innehålla beskrivning av installationen och dess placering, hur länge installationen kommer fortgå samt motivering till varför installationen är nödvändig.
7. Aktören ska tillse att samtliga för undersökningarna erforderliga tillstånd inhämtas, samt att berörda myndigheter informeras i god tid innan undersökningarna påbörjas. Till detta hör tillstånd från finska försvarsmaktens huvudstab för undersökning och kartläggning av havsbotten. Aktören svarar själv för alla kostnader och eventuella skador som kan uppstå med anledning av undersökningarna och därtill anslutna åtgärder.
8. Aktören förbinder sig att delge samtliga inhämtade data till landskapsregeringen. Detta gäller inte data som inte kan delges landskapsregeringen enligt lagstiftning eller myndighetsbeslut. Data ska delges per område tre månader efter det att ett område tilldelats en aktör och beslutet vunnit laga kraft. Detsamma gäller områden där beslut fattas att inte konkurrensutsätta. Informationen hanteras i enlighet med förvaltnings- och offentlighetslagstiftningen.
9. Sjö- och miljösäkerhetskrav, behoven av och förutsättningarna för det nationella försvaret, gränssäkerhet, sjöfart, maritim industri, övrig energiproduktion, gruvverksamhet, turism, fiske och fritidsverksamhet samt befintliga projekt med tillhörande rättigheter och annan användning av havsområdet ska beaktas i all planering och undersökningsverksamhet som har som syfte att genomföra ett projekt inom ekonomisk exploatering. Samtyckesinnehavaren ska också i sina aktiviteter iaktta den allmänna försiktighetsprincipen för att förebygga och minimera skador.
10. Undersökningar som syftar till ekonomisk exploatering av allmänna vatten ska genomföras med beaktande av den särskilda karaktär dessa vatten har enligt lagen (1966:13) om rätt till allmänt vattenområde. Särskilt ska negativ påverkan på möjligheterna att idka jakt och fiske, fritt färdas på området samt annat allmänt nyttjande undvikas.

11. Aktören ska följa vad som i andra lagar eller internationella avtal är stadgat och/eller föreskrivet.
12. Enbart aktörer med åländsk näringsrätt kan beviljas samtycke. Eventuella underleverantörer för undersökningar ska inneha näringsrätt eller tillfällig näringsrätt enligt gällande lagstiftning.
13. Samtycke kan enbart ges organisationer som bildats eller är under bildning, vars verksamhetsområde omfattar att undersöka, planera, uppföra och/eller driva vindkraft med därtill hörande anslutningar, energiproduktion, energidistribution och/eller energilagring.
14. Landskapsregeringen har möjlighet att efter utlåtande gällande säkerhetspolitiska aspekter från försvarsministeriet neka eller återta ett samtycke.

Landskapsregeringen kan tillföra ytterligare villkor i beviljande av enskild ansökan.

Ett samtycke från Ålands landskapsregering till undersökning innebär inte att erhållaren beviljas något annat tillstånd. Samtycke innebär inte heller någon prioritet till möjlig ekonomisk exploatering eller rätt till eventuellt framtida användande för det aktuella området eller något annat område.

Landskapsregeringen kan med framtida beslut komma att ändra på de områden som kan utvecklas för havsbaserad vindkraft. Även beslut om de processer som tillämpas för eventuell fördelning av områden kan över tid komma att ändras. Detta gäller även under tidsperioden för undersökningarna. Alla ekonomiska och andra risker och ansvar för planerande och genomförande av undersökningar bärs av den ansökande.

Motivering

I egenskap av förvaltare av de allmänna vattnen har landskapsregeringen enligt 3 § 2 kap. vattenlagen rådighet över de allmänna vattnen, det vill säga de landskapsägda vatten (1 § lagen om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland (ÅFS 1966:13) som ligger utanför byrågång.

Landskapsregeringen har i havsplanen pekat ut de områden som bedöms vara lämpade för havsbaserad vindkraft. Planen beskriver "den rumsliga och tidsmässiga utbredningen av relevanta befintliga och framtida verksamheter, intressen och användningsområden". Syftet är att främja en hållbar användning, utveckling och tillväxt samt bidra till god vattenkvalitet och god miljöstatus. Samtycke till undersökningar ges därav primärt på dessa områden, men även på de områden på allmänt vatten som kan utgöra exempelvis kabelkorridorer.

Lagrum

Vattenlag för landskapet Åland (1996:61)

Lagen om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland (1966:13)

Förtydligande gällande sjömätning/bottenkartering

Skyddet av maritimt kulturarv regleras i Landskapslagen (2007:19) om skyddet av det maritima kulturarvet samt i landskapslagen (1965:9) om fornminnen, som reglerar fredning och utredningar av skyddat maritimt kulturarv under vatten, samt tillståndspliktig dykverksamhet inom Landskapet Åland.

Sjömätning som genomförs över områden som kan vara föremål för miljökonsekvensbedömning, planläggning, anläggande av fysiska anordningar, kabelläggning, muddring eller annan fysisk påverkan av havsbotten ska genomföras på ett sätt som möjliggör utredning av förekomst av eller påverkan på skyddat maritimt kulturarv. Som vedertagna anvisningar för arkeologiskt förfarande vid bottenkartering i Finland hänvisar landskapsregeringen till Museiverkets anvisningar för sonarkartering vid arkeologisk inventering under vatten: https://www.museovirasto.fi/uploads/Palvelut_ja_ohjeet/Museovirasto_vedenpohjan_luotaus_hje_2020_SV.pdf

Kartering med side scan sonar är oftast det lämpligaste sättet att pålitligt kartlägga större havsområden. Även kartering med multibeam-ekolod kan utnyttjas i inventeringen. Vid mån av möjlighet rekommenderas det att förena dessa karteringssätt. En marinarkelog måste delta åtminstone i tolkningen och rapporteringen av karteringsmaterialet. Även om själva karteringen skulle genomföras utan en marinarkelog rekommenderas det att denna kompetens ändå nyttjas vid planeringen av karteringen. Sonarkarteringsmaterial som producerats för ett annat syfte är inte nödvändigtvis lämpligt för arkeologisk tolkning eller att upptäcka undervattens maritimt kulturarv.

Förtydligande gällande provfiske

Särskilt tillstånd för provfisket skall, med stöd av § 40 LL om fiske i landskapet Åland (1956:39), inhämtas från landskapsregeringens fiskeribyrå.

Av tillståndsansökan skall framgå:

- vem som söker (namn, adress, kontaktperson och övriga kontaktuppgifter),
- vilket område ansökan gäller (kartor bifogas),
- vilken tidsperiod man ämnar utföra provfisket,
- vilka metoder man avser att använda sig av

samt

- om man har kännedom, vilka fartyg/båtar som deltar i provfisket (namn, befälhavare, telnr, radioanrop). Fartygsuppgifterna skall inlämnas senast innan provfisket inleds.

Till ansökan bifogas beslut över beviljat tillträde till vattenområdet.

Förtydligande gällande naturvärdesinventeringar

Velmu-metoden rekommenderas för naturvärdesinventeringar på havsbotten för att erhålla jämförbara data med tidigare genomförda karteringar.

https://www.ymparisto.fi/download/Velmu_menetelmaohjeistus_20220214zip/%7BE07FDE1A-D526-495B-A1FF-D80A8C1521CE%7D/157838

I första hand är metodiken gällande fält-delen vid drop-video och dyktransekter viktigt att följa för jämförbarhet.

För övriga typer av naturvärdesinventeringar rekommenderas den sökande kontakta landskapsregeringens miljöbyrå för att säkerställa jämförbarhet med genomförda och planerade undersökningar.